

עת"א 48624/07/21 - סאמר מסוודה (עציר) נגד שרות בתי הסוהר, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

02 אוגוסט 2021

בפני כב' השופט א' דראל

עת"א 48624-07-21 מסוודה נ' שרות בתי הסוהר ואח'

בעניין: סאמר מסוודה (עציר)
ע"י עו"ד ס. אבו תאיה

העותרים

נגד

1. שרות בתי הסוהר
2. מדינת ישראל

המשיבים

ע"י עו"ד עופרי מלצר, פרקליטות מחוז ירושלים

פסק דין

לפני עתירה המופנית כלפי החלטת הממונה על עבודות השירות להפסיק את ריצוי עונש המאסר שהוטל על העותר בעבודות שירות ולהורות על מאסרו.

הרקע העובדתי

1. העותר נדון בבית משפט השלום בירושלים לעונש מאסר למשך חמישה חודשים, שאותו עליו לרצות בעבודות שירות (ת"פ 67883-03-18, גזר דין מיום 19.8.2020), וזאת לאחר שהורשע בעבירות מרמה. ערעור שהגיש העותר לבית המשפט המחוזי בירושלים נדחה, ובפסק הדין נקבע כי על העותר להתייצב לביצוע עבודות השירות ביום 10.1.2021 (עפ"ג 55744-09-20, פסק דין מיום 7.12.2020).

2. העותר לא התייצב לריצוי העונש במועד שנקבע אלא יומיים לאחר מכן. הוא שובץ לעבודת השירות בבית החולים הדסה עין כרם. במהלך חודש ינואר הוא התייצב לחמישה ימים בלבד. במהלך חודש פברואר לתשעה ימים. ביום 24.2.2021 העותר עזב את מקום העבודה.

3. בשל ההיעדרויות וההתנהגות הלקויה זומן העותר לשיחת בירור. השיחה התקיימה ביום 2.3.2021.

עמוד 1

ובמהלכה העותר התנצל, וניתנה לו הזדמנות לשוב לעבודת השירות בבית החולים הדסה. העותר סרב לחזור לעבודה בבית החולים בטענה כי הוא סובל מפריצת דיסק, ואינו יכול לעבוד בחודשיים הקרובים. לפיכך, זומן העותר במעמד שיחת הברור לשימוע ליום 21.4.2021 (נספח ג' לתשובת המשיבים). שיחה נוספת שהתקיימה עם העותר (נספח ד' לתגובת המשיבים) ביום 16.3.2021 לא הועילה והעותר סרב לשוב לעבודה, ואף לא הציג אישורים רפואיים.

4. לעותר נערך שימוע, בנוכחותו, ביום 21.4.2021. בשימוע אמר העותר כי אינו מרגיש טוב, סובל מכאבים ברגליים ובגב, ונזקק לטיפולים. הוא אישר שאמר למפקח שאינו יכול לעבוד, אך הוא מעוניין לעשות עבודות שירות - אלא ש"לא עכשיו".

5. אחר השימוע החליטה ביום 23.5.2021 גונדר איילה חיים, ראש אגף האסיר, בשירות בתי הסוהר על הפסקת עבודות השירות, וריצוי יתרת העונש בבית הסוהר. זאת, לאחר ששוכנעה כי נתקיימה בעותר עילה המצדיקה הפסקה מנהלית של עבודות השירות. הנימוקים להחלטה היו כי העותר לא התייצב לביצוע העבודות או נעדר מהן, ללא אישור הממונה; כי הוא אינו מבצע את עבודות השירות; וכי הוא הפר את התנאים שקבע בית המשפט. יתרת הימים שנותרה היא 132 ימים (נספח ט' לתשובת המשיבים) והמועד שנקבע לתחילת ריצוי עונש המאסר הוא 23.6.2021.

6. המשיבים שלחו אל העותר הודעה על הפסקה מנהלית של עבודות השירות. ההודעה נשלחה בדואר רשום לכתובת שצוינה, והגיעה ליחידת הדואר לשם מסירתה. על אף שתי הודעות שהושארו לעותר ההודעה לא נדרשה והוחזרה לשולח (נספח י"א).

7. להשלמת התמונה נוסף כי ביום 12.5.2021 (בין השימוע לבין ההחלטה) הגיש העותר באמצעות בא כוחו עתירה שביקשה לתקוף את ההפסקה המנהלית של עבודות השירות (עת"א 21-26770-05). עתירה זו נמחקה ביום 14.5.2021 לאחר שהעותר לא צירף את ההחלטה על ההפסקה (ככל הנראה העותר ובא כוחו לא היו מודעים לכך שההחלטה עדיין לא התקבלה).

8. לאחר שהעותר לא התייצב לריצוי עונש המאסר מרצונו, הוא נאסר ביום 21.7.2021, וכעת הוא מרצה את העונש.

עיקרי הטענות

9. כתב העתירה, שאוחז עמוד אחד, אינו מפורט. לפי הנטען בו העותר הפסיק את עבודות השירות בשל מצבו הרפואי, שהחל להידרדר לאחר שהתחיל לעבוד בבית החולים ולכן לא היה יכול להמשיך. העותר מביע נכונות לבצע עבודות שירות בעבודה אחרת המתאימה למצבו הרפואי החדש, והוא מתחייב לבצע את עבודות השירות במקום מתאים שייקבע.

10. לאחר שנתבקשו הבהרות לטענות העותר הוא הגיש "כתב הבהרה לעתירה" שממנו ניתן היה ללמוד

בצורה מפורטת יותר מהן טענותיו. העותר טען כי לא קיבל לידי את ההחלטה להפסיק את עבודות השירות, ולמד עליה רק מכך שנאסר. נוסף על כך העותר צירף חוות דעת רפואית המלמדת על כך שהוא סובל מבעיות בעמוד השדרה, וכן מוגבל בביצוע מלאכות קשות.

11. טענת העותר היא אפוא במישור הדיוני כי לא קיבל את ההחלטה, ובמישור המהותי שאין למנוע ממנו ביצוע עבודות שירות רק בשל כך שאינו מסוגל לבצע את העבודה שאליו הוא שובץ.

12. המשיבים סבורים שאין להתערב בהחלטה להפסיק מנהלית את עבודות השירות, שניתנה בהתאם לסמכות הנתונה להם. ההחלטה, כך נטען, מצויה בתוך מתחם הסבירות, ולא נפל כל פגם בדרך קבלתה. אשר לטענות הנוגעות לבעיות הרפואיות נטען כי לא הוצגו מסמכים רפואיים מהימנים בטרם הוגשה העתירה, וכי מה שהוגש אינו מלמד על בעיות רפואיות במועד שבו הפסיק העותר להתייצב לביצוע העבודות.

13. המשיבים מוסיפים כי עוד בטרם טען העותר לראשונה שאינו יכול לעבוד בשל סיבות רפואיות, הוא נעדר מהעבודה ימים רבים ללא אישור, ולשיטתם, הדבר מלמד על חוסר המוטיבציה שלו לביצוע עבודות השירות מלכתחילה.

14. לטענת המשיבים העתירה אף הוגשה באיחור ולכן יש לסלקה על הסף.

דין והכרעה

15. לאחר עיון בטענות הצדדים הגעתי לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות.

16. הסמכות להפסיק את ביצוע עבודות השירות ולהורות על המשך נשיאת עונש המאסר בין כתלי בית הסוהר מסורה לנציב שירות בתי הסוהר כפי שנקבע בסעיף 51 ט לחוק העונשין, התשל"ז-1977:

"(א) נציב בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידו, רשאי, לאחר שנתן לעובד השירות הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני סוהר בכיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר שהוסמך לכך על ידי הנציב, להחליט כי עבודתו של עובד השירות לא תחל או תופסק וכי הוא יישא את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר, לפי העניין, אם ראה כי מתקיים בעובד השירות אחד מאלה לפי העניין:

(1) הוא לא התייצב לתחילת ריצוי עבודת השירות או נעדר מהעבודה ללא אישור הממונה, רכז עבודת השירות, המפקח או רופא;

(2) הוא אינו מבצע כראוי את המשימות שהוטלו עליו או שהתנהגותו בעבודה אינה מניחה את הדעת;

(3) הוא הפר תנאי מתנאי עבודת השירות שקבע בית המשפט לפי סעיף 51ב(ג);

(4) הוא לא ציית להוראה של הממונה, של רכז עבודת השירות או של המפקח או לא קיים חובה המוטלת עליו לפי סימן זה;

(5) הוא נתון במעצר או משוחרר בערובה בתנאים שאינם מאפשרים את התייצבותו להמשך ביצוע עבודת השירות;

(6) הוא הסתיר פרט או מסר פרט כוזב שהם מהותיים לצורך קביעת התאמתו לעבודת השירות או השמתו בה.

(1א) שימוש לפי סעיף קטן (א) ייערך בעל פה ויתועד בכתב; הוזמן עובד השירות לשימוע כאמור ימשיך עובד השירות בעבודתו עד למתן החלטה בעניינו כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן הורה הממונה אחרת; הורה הממונה אחרת, לא תבוא התקופה שמיום הזמנתו של עובד השירות לשימוע ועד להחלטה בעניינו במניין ימי עבודת השירות, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת."

17. מכאן, שמקום בו מצא מפקד המחוז, קצין שב"ס בדרגת גונדר, כי העותר נעדר מהעבודה ללא אישור ואינו מתייצב, הרי שהוא היה מוסמך להורות על הפסקה מנהלית של עבודת השירות. החלטה זו נתונה לביקורת שיפוטית, אך היקפה של זו מוגבל לבחינת סבירות ההחלטה שכן ה"הלכה היא כי בבואו לבחון החלטה בדבר הפסקה מינהלית של עבודת שירות לא יחליף בית המשפט את שיקול דעתה של הרשות בשיקול דעתו שלו, ובחינתו מתמצית בשאלה האם חרגה ההחלטה ממתחם הסבירות" (ר' רע"ב 2334/11 **תומר בן דוד נ' מדינת ישראל**, פסקה 5 וההפניות שם (2.5.2011); רע"ב 618/08 **ארתור שפובלוב נ' מדינת ישראל**, פסקה 5 (20.2.2008)).

18. התמונה העולה מתוך פירוט הדברים שלעיל היא כי ההחלטה אינה חורגת ממתחם הסבירות. העותר לא ביצע את עבודת השירות כפי שהוטלו עליו, ולאורך כל התקופה היה הביצוע מלווה בהיעדרויות בלתי מוצדקות וההתייצבות הייתה מזערית - 5 ימים בחודש ינואר, 9 ימים בחודש פברואר, ואי התייצבות בכלל בחודש מרץ, כאשר היעדרויות מהעבודה כשלעצמן עשויות להביא להמרת עבודת השירות לעונש מאסר (רע"ב 7441/19 **בן גוטמן נ' מדינת ישראל**, פסקה 9 (11.11.2019)). אמנם יתכן ולעותר קיים קושי בריאותי, אך העותר לא תמך את בקשתו להיעדר או להחליף את עבודת השירות בדבר, ואף לא הציג כל מסמך בזמן השימוע.

19. כאן המקום להזכיר את המובן מאליו ולפיו עבודת השירות אינה פעולת התנדבות שניתן להפסיק אותה כאשר הדבר אינו נוח או "תכנית כבקשתך" (ר' רע"ב 1684/13 **טאלב אבו עראר נ' מדינת ישראל - שירות בתי הסוהר**, פסקה י"ח וההפניות שם (21.5.2013)), אלא בתחליף לעונש מאסר ממש - בבחינת פריבילגיה שנועדה למנוע את כליאתו בין סורג ובריוח (רע"ב 4028/04 **רון לוי נ' שירות בתי הסוהר-הממונה על עבודת השירות**, פסקה 6

22.6.2004)). הנה כי-כן "ריצוי העונש בעבודות שירות הינו פריבילגיה הניתנת בידו של הנידון ומהווה חלופה בעלת אופי שיקומי, תחת המאסר בפועל. נידון אשר התנהלותו מלמדת עליו כי אינו נוטל בשתי ידיו ברצינות ובאחריות את ביצוען של עבודות השירות מסתכן באובדן הפריבילגיה האמורה..." (רע"ב 8430/09 מאיר אברג'יל נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (3.1.2010)).

20. בחינת ההחלטה שהתקבלה בשימוע אינה מקימה עילה להתערבות בשיקול הדעת של המשיבים להפסקה המנהלית של עבודות השירות. העותר הפסיק לבצע את העבודות מיזמתו לאחר שכמעט ולא התייצב לביצוען קודם לכן. טרם השימוע נערכה שיחת בירור, במהלכה העותר התנצל, אך שב לסורו, וסרב לרצות את עבודות השירות שאליו שוב, וזאת מבלי לתמוך את טענותיו לבעיות רפואיות במסמכים. אישור רפואי הומצא רק לאחר השימוע, וממילא ספק אם ניתן לייחס לו משקל. מכל מקום, דרך ההתנהלות מלמדת על היעדר התייחסות רצינית ואחריות לביצוע עבודות השירות (ר' רע"ב 7/18 שחר בוקרי סנק שירות בתי הסוהר, פסקה 8 (18.1.2018)).

21. בא כוח העותר תלה את יהבו בכך שההחלטה על ההפסקה לא הומצאה לעותר. איני סבור כי יש ממש בטענה. אף אם אניח לטובת העותר כי אי נטילת ההודעה מהדואר אינה המצאה, הרי שההחלטה התקבלה כדין, שכן ניתנה לעותר האפשרות להשמיע את טענותיו בפני המשיבים והוא מימש אותה. לכל היותר עומדת לו טענה נגד טענת המשיבים לאיחור בהגשת העתירה, אך אין בכך כדי לסייע לתקיפת עצם ההחלטה.

22. כאמור לעיל, העותר ריצה את עונש עבודות השירות שלו לסירוגין, תוך היעדרויות מרובות - ללא אישור או הצדקה. מועד המצאת ההחלטה על ההפסקה המנהלית של עבודות השירות רלוונטי למועד ההשגה על החלטה זו, ולעיתוי הכניסה למאסר, אך אינו משליך על עצם ההחלטה. הנה כי-כן, העותר נמנע מריצוי עונשו עובר לשימוע ולאחריו, כך שמועד ההמצאה בפועל אינו רלוונטי באשר לעצם ההחלטה ונימוקיה, שכן העותר נמנע מריצוי עונשו - על דעתו - עוד קודם לכן.

סיכום

23. העתירה נדחית.

24. העותר ישלם למשיבים הוצאות בסכום של 3,000 ₪.

המזכירות תעביר את פסק הדין לבאי כוח הצדדים וכן לעותר באמצעות שב"ס.

ניתן היום, כ"ד אב תשפ"א, 02 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.